

NOORWEGEN

Een indrukwekkend **VAARGEBIED**

Tekst en foto's: André Suntjens

Noorwegen spreekt tot de verbeelding van veel vakantiegangers – met een camper, auto, motor of boot, al dan niet georganiseerd, het doet er niet toe. Noorwegen is een prachtig land, of je nu van wandelen, wintersport, vissen, cultuur of varen houdt. Om dit indrukwekkende vaargebied met een prachtige Linssen Grand Sturdy 500 AC Variotop® te mogen bevaren, is een eenmalige kans en een groot voorrecht.

Pinkstermaandag, 25 mei 2015, vertrekt vanuit jachthaven Nautilus Roermond de ЧЕРНЫЙ ПАУК II (Black Spider II), een Grand Sturdy 500 AC Variotop® Mark II met aan boord Alexander (eigenaar), Kris (zijn vriendin), Michela (medewerster van Alexander), André Suntjens (kapitein) en zijn partner Henriette Scheepers.

Aangekomen in Oslo zullen alleen André en Henriette aan boord blijven tot de terugvaart naar Nederland, ergens in augustus/september....

VOORBEREIDINGEN

Een tocht met een open route om in te kunnen spelen op de weersomstandigheden. Later tijdens de reis blijkt dat voorspellingen op langere termijn (1 week) niet altijd betrouwbaar zijn, met name wat betreft de windsterkte. De voorbereidingen betreffen o.a. waterkaarten, veilig-

heidsmiddelen, reserveonderdelen, levensmiddelen en kleding, want ook de temperatuur en regenkans zijn in dit noordelijke deel van Europa niet vooraf in te vullen.

BINNENDOOR

Na de weersvoorspellingen uitgeluisterd en bestudeerd te hebben, besluiten we niet de veel snellere route via Helgoland en de westkust van Denemarken te nemen, maar binnendoor via Groningen naar Delfzijl te varen en via de Eems naar Cuxhaven aan de Eems te koersen, in de hoop dat de noordwestenwind in de Duitse Bocht afneemt. Dat is echter niet het geval en we varen dan ook Emden binnen om het Eems-Jadekanaal naar Willemshaven te nemen, een wel erg landelijk en smal kanaal met veel bruggetjes en agrarische luchtjes. We overnachten in Cuxhaven voordat we via de sluis Brunsbüttel het Noord-

Oostzeekanaal (NOK), ook wel het Kielerkanaal genoemd, opvaren; op de wachtplaats aldaar oproepen via 'Kiel-Kanaal I' en wachten op ononderbroken wit! Het kanaal is bijna 100 km lang met aan het einde sluis Kiel-Holtenau: hier 'Kiel-Kanaal IV' en ook weer het ononderbroken wit licht voor invaart.

LABOE

Vanaf Laboe begint voor ons het eigenlijke avontuur door de onbekende vaargebieden van Denemarken en Noorwegen. Denemarken, ongeveer even groot als Nederland, bestaat uit het grote schiereiland Jutland met daarnaast enkele honderden eilandjes; het heeft dus een lange kustlijn met vele stranden. Aan de oostzijde, waar wij varen, zijn enkele fjorden, vlakker en bosrijker dan die in Noorwegen. We kiezen voor de tocht om Lolland heen en als eerste Deense haven doen we Kragenaes

Oslo

aan, een kleine marina/haven in een gebied met nauwelijks infrastructuur. Deze zuidelijke eilanden worden vanwege het milde klimaat ook wel 'het Zuiden van het Noorden' genoemd. En inderdaad, het weer is prachtig en zonnig. We varen vervolgens noordelijk van de eilanden Fejø en Femø; een omweg, maar een andere mogelijkheid is er vanwege de geringe waterdiepte niet. Deze route door de Marnedsund en de Ulvsund is plaatselijk zeer smal en slechts gedeeltelijk betond. Niet voor niets geldt hier de oude spreuk 'om hier te varen heeft men een sterk geloof en brede voeten nodig': een vaargebied vol gevaarlijke ondiepten. Goede vaarkaarten zijn geen overbodige luxe. Het wordt dus een spannende, maar ook interessante dagtocht naar de volgende halteplaats Fakse Ladeplads. Weer een klein haventje in een rustieke, landelijke omgeving. Net zoals in diverse volgende havens is ook hier juist één voldoende grote ligplaats aanwezig.

KOPENHAGEN

Natuurlijk is Kopenhagen de moeite waard om enkele dagen te verblijven. Voorbij de Kleine Zeemeermin, het standbeeld gebaseerd op het sprookje van Hans C. Andersen (trouwens kleiner dan in onze verbeelding), vinden we een ligplaats aan de kade Nyhavn. Kopenhagen is middels de 500 meter lange Sontbrug verbonden met Zweden. We blijven hier drie dagen, slenteren door de winkelstad en genieten van het zonnige weer op de gezellige en drukke terrasjes voor de kleurrijke restaurants.

De volgende etappe is gepland naar Anholt, een klein eiland midden in het Kattegat. Windvoorspelling 4-5 Beaufort west, maar al snel blijkt de zee erg ruw: steile, korte en hoge golven. In het Kattegat en het Skagerrak wordt het water vaak wild opgestuwd als gevolg van de diverse zeestromen, die elkaar hier treffen.

Je krijgt ontzag voor de kracht en het geweld van het water en niet echt zeevaste opvarenden krijgen het (letterlijk) heen-en-weer. De stabilisatoren verzachten de omstandigheden wel, maar ons uitgangspunt is comfort voor alle bemanningsleden. Om de toch wel behoorlijke dwarsdeining te ontlopen gaan we 90 graden over stuurboord richting Mölle (Zweden). Een juiste beslissing en min of meer opgelucht varen we daar de kleine en heel gezellige haven binnen.

OP HET WATER MOET JE FLEXIBEL ZIJN

Zweden stond niet op het programma, maar op het water moet je flexibel zijn... De tocht naar Anholt is ondanks de wind toch aangenaam met de golven schuin van voren. Anholt behoort tot de 'nooit-plaats-in-het-seizoen-havens'; tot wel acht rijen dik. Het is een vissershaven en heeft zoals vele Scandinavische havens een barbecueplaats, waar iedereen mag braden. Het is een leuk, klein eilandje met slechts 160 inwoners en een ongerept strand maar helaas ook vaak regen. Op naar Skagen, het laatste station voor Noorwegen, althans zo dachten wij. Maar na het verlaten van de vissershaven Skagen, waar tientallen zeeschepen voor anker liggen, varen we langs de landtong noordwaarts en al snel besluiten we onze koers naar Stavern, te verleggen naar de Zweedse kust. We hebben immers geen tijdsdruk en op deze manier varen we het laatste gedeelte lekker beschut tussen de honderden kleine eilandjes door.

DUIZENDEN KLEINE EILANDJES

De Noorse en Zweedse kust bestaat uit duizenden kleine eilandjes, de scheren. Vele zijn niet bewoond en sommige zijn met een brug verbonden met het vasteland of een groter eiland. Vaak zie je maar één of enkele huizen aan het water en een boot

is dus noodzakelijk voor contact met de rest van de wereld. Door deze vele eilandjes en het getijloze water is het een betrekkelijk beschermd vaargebied.

Maar het is vaak een doolhof, en zonder goede, actuele navigatiemiddelen raak je onherroepelijk de weg kwijt of maak je een verkeerde positiebepaling. Hier varen kost concentratie, maar die is op een open, ruwe zee ook noodzakelijk. Tijdens de laatste mijlen naar Strömstad, wederom Zweden, worden we zelfs begeleid door de Zweedse waterpolitie, die in de haven onze documenten en het schip komt checken. Waarschijnlijk is de Russische naam op ons jacht wel erg opvallend. Uiteraard is alles okay. Strömstad is zeer populair bij Noorse alcoholtoeristen, die hier met scheepsladingen (o.a. ColourLine/StenaLine) komen bunkeren. Noorwegen is geen EU-land en de invoer van alcohol en sigaretten naar Noorwegen is beperkt per persoon. De prijs van alcoholische dranken wordt door de staat op een kunstmatig hoog niveau gehouden om zo het gebruik ervan te minimaliseren; het gevolg is echter dat mensen soms vluchten in zelfgestookte drank...

OSLOFJORD

De volgende dag, tijdens onze tocht naar Oslo, volgt in het Oslofjord een volgende controle, nu door de Noorse douane, die al varend zeer gericht naar alcohol, sigaretten en drugs komt zoeken. Een heel vriendelijke benadering trouwens, en achteraf bekeken hadden we enkele verscholen ruimtes toch kunnen benutten....

We naderen Oslo, het fjord wordt steeds smaller, de omgeving steeds indrukwekkender.

Op advies van de Noorse douane zoeken we de haven Aker Brygge op, tegen het centrum aan, en dit is inderdaad een goed voorstel. Prachtig gelegen aan de boulevard,

Haveningang Strömstad

maar wel bijzonder druk. Later blijkt dat de volgende dag een regatta van start gaat met 200 deelnemende zeiljachten. Toch krijgen we een fantastische ligplaats toegewezen. Nog twee dagen we met zijn allen aan boord tot wij (Henriette en André) alleen 'moeten' achterblijven. Te voet of fietsend verkennen we dagelijks Oslo en omgeving en gaan veel sightseeën.

Gaandeweg leren we meer over de Noren en de stad zelf: Noren (zoals wij ze hebben leren kennen) zijn vriendelijk, aanvankelijk iets gereserveerd, behulpzaam; spreken perfect Engels (2e taal); hebben in het algemeen een vrij hoge levensstandaard en hebben doorgaans wel ergens in Noorwegen een vakantiehuisje of een polyester jacht. Ze zijn terecht echt trots op hun eigen land (en tonen dat met de Noorse vlag). Ze staan zeer positief tegenover Nederlanders en hebben allen wel een af andere connectie met ons land.

Oslo herbergt 10% van de 6 miljoen

Noren; een prachtige, bruisende stad met vele culturele bezienswaardigheden binnen loopafstand. Mooie drukke winkelstraten zoals Karl Johans gate, straattheater, muzikanten, schilders en standjes. De plaats is ook een gewilde bestemming voor de vele grote cruiseschepen. Opvallend, in negatieve zin, zijn de vele bedelaars, die op elke straathoek zitten: vrijwel allemaal afkomstig uit de Oostbloklanden, tot ergernis van de Noren zelf en nu een aandachtspunt van de regering.

AKER BRYGGE

Haven Aker Brygge ligt aan de drukbezochte boulevard in een winkel- en uitgaansgebied. De naam is afkomstig van een scheepswerf die in 1980 failliet gegaan is, waarna de hele wijk ambitieus verbouwd is. De haven is enkele jaren geleden gerenoveerd en inmiddels een flaneergebied.

Typisch voor eigenlijk alle Noorse havens: ze zijn voor iedereen toegankelijk. Er staat geen hekwerk

omheen. Het liggeld is op normaal niveau, behalve in de grotere steden (Aker Brygge is heel duur, maar bij langere ligduur is de prijs wel onderhandelbaar). Water is inclusief; het zout van de boot afspoelen met drinkwater is dus toegestaan. Vaak mogen passanten overdag gratis liggen om boodschappen te doen, water te tanken en stroom te nemen (EU-stekker). De grotere jachthavens zijn goed geoutilleerd en er is vrijwel altijd een plekje. In veel havens is geen havenmeester aanwezig en moeten we met de pinkaart of creditcard aan de betaalautomaat betalen.

Meteen bij aankomst in Oslo worden we verrast door de wel bijzonder korte nacht (het is slechts twee uur lang donker). Om slaapproblemen tegen te gaan hebben we de patrijspoorten van onze kajuit tijdens ons verblijf in Noorwegen aan de binnenzijde met zwart plastic afgeplakt; gelukkig maar dat we vuilniszakken hebben meegenomen...

Marina Aker Brygge, Oslo

Bergen

OP NAAR BERGEN!

Het lijkt ons een bijzonder mooie tocht om via de zuidkust naar Bergen te varen, een stad die men immers gezien moet hebben. Tot Kristiansand varen we door een prachtig gebied met veel eilanden en dito zonneschijn: diverse dagen met open kap gevaren in de erg schone lucht onder een immens blauwe hemel. Een fascinerend landschap met een betoverende zee rond talloze gladde eilandjes die rood meekleuren met de ondergaande zon. Nu eens breed vaarwater, dan weer smalle doorgangen met helder water en het gevoel van de zeer zuivere lucht. Je verveelt je geen moment en het is juist fantastisch om door deze eilandformaties te varen, en niet via de open zee langs de kust. Deze scherenkusten vormen een indrukwekkend natuurlandschap en zijn een walhalla voor watersporters. Ze zijn vaak voorzien van terrassen, barbecueplaatsen en wandelroutes die makkelijk te bereiken zijn met de dinghy. Tussen de eilanden door en langs de scherenkusten is het wel blijven opletten, ondanks gedetailleerde waterkaarten en recente plotterkaarten. Op ondiepe plaatsen staat op de onderliggende rots een zwarte paal als indicatie van ondiepte. Vaak wordt aan de bovenzijde middels een soort richtingaanwijzer aangegeven aan welke kant men die paal dient te passeren – ruim afstand houden en langzaam varen! Bij smalle doorgangen is het dan ook

redelijk spannend. Opvallend zijn ook de kleine haventjes en ankerplaatsen en de vele houten huizen, voornamelijk in de kleuren bruin, geel, rood en groen.

DE OUDSTE STAD VAN NOORWEGEN

We bezoeken Tønsberg, de oudste stad van Noorwegen volgens de inwoners, met de enige ophaalbrug die we in Noorwegen gezien hebben. In Stavanger is een gezellige haven met een fantastische havenmeesteres die bijzonder behulpzaam is. We hebben hier het feest vanwege de langste dag bijgewoond: een grote brandstapel wordt aangestoken bij de laagste stand van de zon – een traditie in Noorwegen. In de haven komen we een Linssen Grand Sturdy 40.9 AC tegen, de Odegard. In het witte stadje Risør is tegenover ons een bar met prachtig Schots interieur gesitueerd. Een in de 17e eeuw door Nederlanders witgekalkte rots diende hier als navigatieteken voor de toenmalige zeevaarders. Arendal heeft een gezellig stadshaventje, het oude stadsdeel Tyholmen, douane-eiland Merdø. Een eiland zonder wegen, maar bijzonder authentiek met een levend openluchtmuseum. In de zomer is dit de 'hotspot' van de lokale bevolking. Kristiansand, de vijfde stad van Noorwegen, is een populaire vakantieplaats voor de Noren zelf met een grote vismarkt (fiskebrygga).

We zijn nu bijna op het meest zuidelijkste punt van Noorwegen en gaan dus via de westkust noordelijk naar Bergen. Op dit traject zijn er tot Stavanger echter weinig havens en de doorgaans noord- of westenwind kan parten spelen. Dus blijven we alert op de windvooruitzichten. We varen naar Flekkefjord, een tocht van bijna twaalf uur via een prachtige aanvaartroute door het fjord. Er is een piepklein haventje in een verder uitgestorven dorp. Zelfs op een zaterdag is er geen restaurant open! Een zalmkwekerij zorgt voor enige verwarring, want die staat niet op de kaart, maar er volgen er nog honderden.

De volgende morgen komen we na een uur varen in een dikke mist terecht, die ons de hele verdere dag vergezelt. Radar, maar vooral AIS is nu onze toeverlaat. Al eerder bleek dat AIS een fantastisch navigatiemiddel is om gevaarlijke situaties te voorkomen.

We bereiken Stavanger. Een gezellig stadje, maar helaas zijn we er net te vroeg voor het Gladmat (een giga-food-festival).

LYSEFJORDEN

Bergen is in zicht en toch kiezen we voor een omweg via het Lysefjord met de wereldberoemde Preikestolen (ook wel Pulpit Rock of preekstoel), Kjerang (hangende steen) en Flørli-trap. Deze is 1.470 meter lang met een stijging van 740 m. De trap heeft 4.444 treden

en is een van de langste ter wereld. Daarvan heeft Henriette er 100 genomen (natuurlijk wegens tijdgebrek...).

Na overnachting in Lysebotn diep in de fjord gaan we naar Skartveit op het eiland Halsnøya. We bezochten dit vanwege een publicatie die we gezien hadden. Het is er primitief in de meest mooie zin van het woord. Authentiek met prachtige mensen. We zijn hier twee dagen gebleven.

110 INWONERS EN ÉÉN AUTO

Haugesund: havenpromenade met helaas een erg vervallen stadscentrum. We hebben een VIP-plaats aan de kade bij de 'Iron-man', een triatlon in een Europese competitie die op dat moment wordt gehouden. We maken een boottochtje naar het eilandje Røvaer met maar 110 inwoners en op één auto na verder geheel autovrij. Via Leirvik en Uskedalen gaan we naar Norheimsund in het Hardangerfjord met een leuke haven. Osøyro is onze laatste stop voor Bergen.

UNESCO WERELDERFGOED

In Bergen hebben we een ligplaats aan de kade in Bryggen, het markante beeld van de stad op de werelderfgoedlijst van Unesco. De fleurige stad met een relatief klein centrum heeft een rijke erfenis uit de Hanzetijd en de status van Europese cultuurstad. Er is een levendige, maar dure vismarkt. We blijven hier uiteindelijk zes dagen zonder een spatje regen, en dat ter-

wijl Bergen bekend staat vanwege de vele regen...

De stad ligt tussen zeven bergen, waarvan we er twee beklimmen, één met 900 treden van rotsblokken en dat vinden we toch wel een prestatie. Een bezoek aan deze stad is echt de moeite waard. Het grootste fjord van Noorwegen, het Sognefjord, begint iets ten noorden van de stad.

TERUG NAAR OSLO

We besluiten om in een rustig tempo langs de kust weer terug naar Oslo te varen, waarbij we ook enkele reeds bezochte plaatsen aandoen. Nieuw voor ons zijn Fitjar, Egersund en Mandal. Fitjar ligt aan misschien wel het mooiste scheregebied van Noorwegen, met mooie, idyllische ankerplaatsen. Noorwegen heeft veel scheren, echter minder dan Zweden. Egersund is een grote vissershaven met een lange invaart en Mandal is een leuke plaats, waar we drie dagen gebleven zijn. Eenmaal terug in Oslo vliegt Henriette naar huis, want ze wordt voor de tweede keer oma en wil haar dochter uiteraard bijstaan. Dat betekent voor mij drie weken alleen aan boord in Oslo, tot het moment dat Alexander en Kris komen overvliegen voor de terugtocht. Het is echter geen straf om op deze locatie alleen achter te blijven. De Grand Sturdy 500 met Variotop blijkt een echte bezienswaardigheid. Vele complimenten en 287 keer moeten uitleggen waarom die Russische naam op het schip staat, gecombineerd

met een Nederlandse vlag.

Omdat de windverwachtingen aanvankelijk zeer gunstig waren om de kortste terugtocht via de westkust van Denemarken via Harlingen of Den Helder te nemen, wordt Henk, een vriend, ingevlogen om zo met drie schippers terug te kunnen varen (2 op en 1 af). Op de dag voor het vertrek wordt echter gewaarschuwd voor storm ter hoogte van Helgoland, dus wordt de planning gewijzigd en gaan we toch weer via de oostkust terug. Op het water moet je immers flexibel zijn. We varen dertig uur non-stop van Oslo via Skagen naar Grenaa en vervolgens in dagtochten naar Juelsminde, Sønderborg, Holtenau (sluis Kiel was buiten werking!), Cuxhaven, Norderney (de noordelijke Duitse Wadden), Groningen, Burgum, Volendam en Amsterdam, waar Alexander een congres heeft. Begin oktober varen we de voorlopige thuishaven Nautilus Roermond binnen: blij, maar toch met een vleugje heimwee.

Stavanger

Haugesund

Noorwegen met Grand Sturdy 500 Variotop Mark III

BERGEN

NORHEIMSUND

OSLO

STAVANGER

LANGSUND

STRÖMSTAD

KRISTIANSAND

SKAGEN

ANHOLT

KOPENHAGEN

LABOE

GRONINGEN

KAMPEN

MAASBRACHT

Enkele van de vele interessante plaatsen:

Denemarken:

Kopenhagen: De Kleine Zeemeermin
Eland Anholt (www.visitanholt.dk)

Noorwegen:

Oslo (www.visitoslo.com)

Aker Brygge (www.akerbrygge.no/marina)

Tønsberg (www.visittonsberg.com)

Risør (www.risor.kommune.no)

Kristiansand (www.kristiansand.no)

Lysefjord (en.wikipedia.org/wiki/Lysefjord)

Bergen (www.visitbergen.com)